

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры

САКРАЛЬНЫЯ ЎЗГОРКІ БЕЛАРУСІ

2-е выданне

Мінск
«Беларуская навука»
2022

ЗМЕСТ

УВОДЗІНЫ	3
РАЗДЗЕЛ I. Агульная характарыстыка ўзгоркаў як адметнага складніка рэльефу Беларусі (А. К. Карабанаў)	5
РАЗДЗЕЛ II. Сакральныя ўзгоркі ў міфапаэтычным успрыняцці беларусаў (В. Ф. Вінакураў, Л. У. Дучыц, І. Я. Клімковіч)	10
2.1. Святыя горы	10
2.2. Лысыя горы	14
2.3. Капішчы, Царкавішчы і Касцелішчы	20
2.4. Княжыя, Каралеўскія і Царскія ўзгоркі	27
2.5. Дзявочыя, Паненскія, Мар’іны, Бабіны і Дзедавы горы	34
2.6. Перуновы і Чортавы горы	40
2.7. Змеевыя горы	47
2.8. Туравы і Валовыя горы	52
2.9. Міфалагічныя персанажы ў назвах гор	55
2.10. З’яўленні на горах Божай Маці і цудадзейных абразоў	63
2.11. Хрысціянскія святыя ў назвах гор	65
2.12. Красныя горкі і «каляровыя» пагоркі	69
2.13. Узгоркі ў каляндарных абрадах	75
2.14. Назвы і паданні, звязаныя з войнамі і чужынцамі	79
2.15. Скарбы і ніжні свет узгоркаў	83
2.16. Прывіды на ўзгорках	88
2.17. Горы з чалавечымі імёнамі	91
2.18. Заняткі людзей у назвах і легендах	97
2.19. Пахаванні на ўзгорках	99
2.20. Розныя назвы і легенды	104
Спіс выкарыстаных крыніц да раздзела II	109
РАЗДЗЕЛ III. Навуковая (гісторыка-археалагічная) характарыстыка Дзявочых гор (у ландшафтным асяродку Усходне-Еўрапейскай лясной паласы) (Э. М. Зайкоўскі)	121
Спіс выкарыстаных крыніц да раздзела III	133
РАЗДЗЕЛ IV. Назвы ўзвышшаў: лінгвістычны аналіз (І. Л. Капылоў)	136
Спіс выкарыстаных крыніц да раздзела IV	147
ЗАКЛЮЧЭННЕ	148

ДАДАТКІ.....	151
Дадатак 1. Агульны спіс сакральных узгоркаў.....	151
Дадатак 2. Народныя назвы сакральных узгоркаў.....	172
Дадатак 3. Фотаздымкі і лакалізацыя сакральных узгоркаў.....	180
Дадатак 4. Тэматычнае раяніраванне сакральных узгоркаў.....	230
4.1. Узгоркі ў каляндарных абрадах.....	230
4.2. Святыя горы.....	232
4.3. Капішчы, Царкавішчы і Касцелішчы.....	234
4.4. Розныя паклонныя ўзгоркі.....	237
4.5. Княжыя, Каралеўскія і Царскія ўзгоркі.....	239
4.6. Дзявочыя, Паненскія, Мар'іны, Бабіны і Дзедавы горы.....	241
4.7. Красныя горкі і «каляровыя» пагоркі.....	244
4.8. Перуновы і Чортавы горы.....	247
4.9. Горы, звязаныя з міфалагічнымі і гістарычнымі персанажамі.....	249
4.10. Змеевы, Туравы і Валовы горы.....	252
4.11. Лысыя горы.....	254
Геаграфічны паказальнік.....	259